

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 26 iulie 2007

în Cauza Hirschhorn împotriva României

(Cererea nr. 29294/02)

Strasbourg

Devenită definitivă la 26.10.2007

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Hirschhorn împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Doamna E. Fura-Sandström, președinte,

Domnii C. Bîrsan,

L. Caflisch,

Doamna A. Gyulumyan,
Domnii E. Myjer,
David Thor Björgvinsson,
Doamna I. Ziemele, judecători,
și domnul S. Quesada, grefier de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 5 iulie 2007,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 29294/02, introdusă împotriva României, prin care un cetățean francez, domnul Carl Hirschhorn (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 24 iulie 2002 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul a fost reprezentat de Doamna L. Andreiescu, avocată din București. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna R. Rizoiu, apoi de Doamna B. Ramașcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La 3 mai 2005, Curtea (secția a treia) a hotărât să comunice Guvernului român cererea. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună. Guvernul francez, invitat să prezinte observații scrise, nu și-a manifestat dorința de a-și exercita acest drept ([art. 36](#) alin 1 din Convenție).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1925 la București și locuiește la Cannet, Franța.

5. În 1952, în baza decretului de naționalizare nr. 52/1959, statul a intrat în posesia unui imobil situat în București, str. Negustori nr. 16, care aparținea părinților reclamantului, cetățeni români de religie evreiască.

A. Acțiune în revendicare

6. La 18 septembrie 1998 reclamantul a înaintat la Judecătoria București o acțiune în revendicare imobiliară împotriva Consiliului local București, Departamentul de administrare a fondului locativ și întreprinderea de stat « Titan », administratoarea acestor imobile. El a invocat că în temeiul Decretului nr. 92/1950 bunurile aparținând anumitor categorii sociale erau scutite de naționalizare și că părinții săi făceau parte din una din aceste categorii.

7. Printr-o sentință din 24 iunie 1999 instanța a admis acțiunea, pe motiv că statul a pus stăpânire pe imobil în lipsa unui titlu valabil și a ordonat părților pârâte să restituie reclamantului imobilul și terenul aferent.

8. În urma apelului înaintat de Primăria București în numele Consiliului local, Tribunalul București a confirmat temeinicia sentinței de fond printr-o hotărâre din 6 decembrie 1999.

9. Recursul Primăriei a fost declarat inadmisibil din lipsă de motivare printr-o hotărâre devenită definitivă din 21 iunie 2000 a Curții de Apel București.

10. Printr-o decizie din 25 septembrie 2000 Primarul municipiului București a ordonat restituirea imobilului.

B. Tentativele reclamantului de a intra în posesia imobilului

1. Acțiune în anulare a contractului de închiriere

11. La 9 noiembrie 2000, reclamantul, însoțit de un executor judecătoresc, s-a deplasat la fața locului pentru a intra în posesia imobilului. Cu acest prilej, el a constatat că imobilul era ocupat de organizația « Unites States – Peace Corps » în baza unui contract de închiriere pe care aceasta din urmă îl încheiase cu întreprinderea de stat « Locato », administratoarea imobilelor puse la dispoziția misiunilor diplomatice în România.

12. La 14 noiembrie 2001 reclamantul a chemat în judecată întreprinderea Locato și organizația « United States – Peace Corps » pentru a obține anularea contractului de închiriere și a o constrânge pe aceasta din urmă să părăsească imobilul.

13. Printr-o sentință din 30 mai 2001 Judecătoria București a respins acțiunea. Ea a constatat că în 1992, printr-o hotărâre a Guvernului, imobilul a fost transferat din patrimoniul Primăriei București către cel al întreprinderii administratoare a imobilului spre a fi folosit de misiunile diplomatice în România. Aceasta din urmă l-a închiriat din 1993 organizației « United States – Peace Corps ». Ultimul contract de închiriere, încheiat la 12 ianuarie 1999 pentru chiria lunară de 4.907 dolari americani a expirat la 31 martie 2002. Considerând că întreprinderea Locato administra imobilul în baza unui titlu valabil, instanța a decis că contractul de închiriere litigios era valabil.

14. În urma apelului reclamantului, prin hotărârea din 5 noiembrie 2001, Tribunalul București a infirmat sentința și a admis acțiunea. El a constatat că prin sentința definitivă din 24 iunie 1999, Judecătoria București a considerat că statul și-a însușit imobilul în lipsa unui titlu valabil. Considerând că statul nu putea dispune de un bun ce nu-i aparținea, instanța a anulat contractul de închiriere și a ordonat evacuarea organizației locatare. Întreprinderea Locato a înaintat recurs împotriva acestei hotărâri.

15. La 21 decembrie 2001 executorul judecătoresc a obținut de la Judecătoria București autorizația de a proceda la evacuarea organizației menționate anterior în baza hotărârii din 5 noiembrie 2001. La 31 ianuarie 2002 executorul a somat întreprinderea Locato să se conformeze hotărârii sus menționate.

16. Printr-o scrisoare din 6 februarie 2002, întreprinderea Locato a informat executorul că imobilul făcea parte din patrimoniul privat al statului și că locatarul său beneficia de imunitate diplomatică. În consecință, a considerat că continuarea executării forțate era inoportună și de natură să aducă prejudicii imaginii României la nivel internațional.

17. La 11 și 20 februarie 2002 executorul judecătoresc s-a deplasat la fața locului, dar un reprezentant al organizației i-a prezentat un refuz motivat prin faptul că aceasta era o organizație guvernamentală a Statelor Unite care beneficia de imunitate diplomatică și că, prin urmare, nu putea face obiectul unei evacuări.

18. La 25 februarie 2002, într-o scrisoare adresată președintelului Curții de Apel București, executorul a menționat dificultățile cu care s-a confruntat în punerea în execuție a sentinței din 24 iunie 1999 și a deciziei Primarului municipiului București datorită opoziției întreprinderii Locato și a organizației « United States - Peace Corps », care invocau protecția imunității diplomatice. El a expus în special faptul că:

« Ținând cont de faptul că în situații de acest gen sunt aplicabile anumite convenții de drept internațional, vă rugăm să apreciați și să ne informați asupra oportunității unor măsuri specifice de executare, ținând cont de faptul că titlul executoriu își produce efectele și că recursul înaintat de întreprinderea Locato împotriva sentinței din

5 noiembrie 2001 a Tribunalului București este în curs de judecată la instanța Dvs., termenul fiind fixat la data de 26 februarie 2002. »

19. La 4 martie 2002, răspunzând scrisorii executorului, Președintele Curții de Apel București l-a informat pe acesta că aspectele semnalate fuseseră examinate de un judecător inspector. El a transmis executorului raportului judecătorului inspector, care menționa că în baza Convenției de la Viena din 18 aprilie 1961, bunurile misiunilor diplomatice erau inviolabile. Expunând că imunitatea de jurisdicție se extindea la procedura de executare forțată, judecătorul inspector a concluzionat că reclamantul nu putea intra în posesia imobilului său și l-a invitat pe executor să-l sfătuiască pe reclamant să înainteze o cerere de despăgubire corespunzătoare valorii imobilului și întemeiată pe imposibilitatea executării sentinței din 24 iunie 1999.

20. Între timp, la 20 februarie 2002, reclamantul, rezident în Franța, a informat prin fax Grefa Curții de Apel că a renunțat la serviciile avocatului său și a cerut amânarea termenului fixat la 26 februarie 2002 pentru a împuternici un alt avocat.

21. În cursul ședinței care a avut loc la această ultimă dată, Curtea de Apel a respins cererea de amânare, considerând că reclamantul a avut la dispoziție o perioadă suficient de lungă pentru a desemna un nou avocat. Cu toate acestea, a amânat pronunțarea hotărârii pentru 5 martie 2002, apoi pentru 12 martie pentru a-i permite reclamantului să depună concluziile scrise.

22. Printr-o hotărâre definitivă din 12 martie 2002 Camera civilă a Curții de Apel București, statuând în complet format din trei judecători, a admis recursul întreprinderii Locato și a respins acțiunea reclamantului. A confirmat valabilitatea contractului de

închiriere pe care îl încheiase cu bună credință deoarece, deși întreprinderea nu era proprietara imobilului litigios în momentul semnării contractului, cel puțin părea să fie.

23. La 21 martie 2002 Judecătoria București a respins o plângere introdusă împotriva executorului judecătoresc de reclamant care îi reproșa pasivitatea în executarea sentinței din 24 iunie 1999. Instanța a reținut că executorul s-a deplasat la fața locului dar că i s-a opus imunitatea de jurisdicție de care organizația « United States - Peace Corps » ar beneficia. În consecință, instanța a considerat că nu era vorba despre un refuz de punere în executare a sentinței menționate anterior.

2. Cerere de restituire în temeiul Legii nr. 10/2001

24. La 9 august 2001, bazându-se pe dispozițiile Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al bunurilor imobile preluate în mod abuziv de către stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1979 (« Legea nr. 10/2001 »), reclamantul a cerut întreprinderii Locato restituirea imobilului. Printr-o decizie din 9 octombrie 2001 cererea sa a fost respinsă.

25. Reclamantul a contestat această decizie în fața Tribunalului București și a cerut evcuarea întreprinderii Locato din imobil. El a menționat că imobilul îi aparținea în baza sentinței din 24 iunie 1999.

26. Printr-o sentință din 13 mai 2002 instanța a admis acțiunea în restituire a imobilului, dar a respins cererea de evacuare pe motiv că organizația « Peace Corps » nu era parte în litigiu. Întreprinderea Locato a înaintat recurs împotriva aceste hotărâri.

27. Prin Hotărârea de Guvern nr. 533 din 30 mai 2002, întreprinderea Locato a devenit Regia autonomă pentru Administrarea patrimoniului protocolului de stat (*Regia autonomă Administrația patrimoniului protocolului de Stat*) (« Regia »). În listele

anexate la această hotărâre imobilul reclamantului figura tot ca făcând parte din patrimoniul privat al statului administrat de Regie.

28. Printr-o hotărâre din 31 martie 2004 Curtea de Apel București a admis recursul și a respins acțiunea pe motiv că reclamantul nu făcuse dovada nici transmiterii succesoriale a imobilului nici nedespăgubirii în temeiul unui acord încheiat în 1959 între Franța și România privind bunurile naționalizate de statul român ce au aparținut cetățenilor francezi.

29. Recursul înaintat de reclamant împotriva acestei hotărâri este încă în curs de judecată la Înalta Curte de Justiție și Casație.

3. A doua acțiune în revendicare

30. Printr-o acțiune în revendicare înaintată la 15 august 2002 la Tribunalul București reclamantul a cerut Regiei restituirea imobilului, anularea contractului de închiriere încheiat cu organizația « Peace Corps », evacuarea acesteia din urmă și plata chiriilor încasate de Regie în baza acestui contract.

31. Printr-o sentință din 17 februarie 2003 Tribunalul a declarat acțiunea inadmisibilă pe motiv că reclamantul nu putea înainta o acțiune în revendicare întemeiată pe dispozițiile de drept comun din moment ce acțiunea întemeiată pe Legea nr. 10/2001 era în curs.

32. În urma apelului reclamantului, această sentință a fost confirmată printr-o hotărâre din 29 octombrie 2003 a Curții de Apel București. Recursul formulat de reclamant a fost admis printr-o hotărâre din 7 iulie 2005 a Înaltei Curți de Justiție și Casație care a trimis cauza la Curtea de Apel București. Procedura este și acum în curs.

C. Situația actuală a imobilului

33. Regia a fost reorganizată prin Hotărârea de Guvern din 21 ianuarie 2005. Imobilul reclamantului continua să figureze pe lista bunurilor ce fac parte din patrimoniul privat al statului administrat de Regie.

34. Deși contractul de închiriere încheiat cu organizația « United States - Peace Corps » a expirat la 31 martie 2002, această organizație continuă să ocupe imobilul. Guvernul nu a oferit precizări asupra bazei legale a acestei ocupări.

35. Din documentele prezentate de reclamant reiese că a achitat toate impozitele și taxele aferente imobilului. Cu toate acestea, în 2004 și 2005 și Regia a plătit la bugetul local de taxe și impozite pentru acest imobil.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Dreptul intern

36. În temeiul Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, în vigoare la data comiterii faptelor, Președintele Curții de apel îndeplinește în principal funcții administrative, organizatorice și de control. Dispozițiile pertinente ale acestei legi prevăd următoarele:

Articolul 15

« Președinții [curții de apel] sau, după caz, presedinții de secții [ai acestei curți] constituie complete de judecată (...). »

Articolul 16

« Completul de judecată este prezidat de președintele sau vicepreședintele instanței ori de președintele secției, atunci când aceștia participă la judecată. În celelalte cazuri, completul de judecată este prezidat de către judecătorul desemnat de președintele instanței sau al secției. »

Articolul 18

« Ministrul justiției răspunde de buna organizare și funcționare a justiției ca serviciu public. Prin judecători inspectori de la curțile de apel, ministrul justiției este informat cu privire la funcționarea instanțelor și la abaterile de natură să compromită calitatea activității, aplicarea legilor și a regulamentelor în circumscripțiile curților de apel.

Președinții și vicepreședinții instanțelor verifică organizarea și calitatea serviciului, respectarea legilor și a regulamentelor (...). Președinții curților de apel își exercită această atribuție și prin judecătorii inspectori din cadrul curții.

În nicio împrejurare verificările efectuate nu pot conduce la imixțiuni în desfășurarea proceselor în curs sau la repunerea în discuție a ceea ce a fost deja judecat (...). »

Articolul 66

« Pentru a fi promovat în funcții superioare, magistratul trebuie să aibă o activitate meritorie, atestată prin notele calificative acordate de șefii ierarhici. Notele calificative se acordă anual și vor reflecta rezultatele activității profesionale a magistratului, comportamentul la serviciu și în societate, calitățile acestuia, precum și perspectivele de dezvoltare în profesie. »

Articolul 115

« Magistrații nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe decât cele la care își exercită funcția, și nici să-și exprime public părerea asupra unor procese aflate în curs de desfășurare. »

Articolul 121

« Magistrații răspund disciplinar pentru abaterile de la îndatoririle de serviciu, precum și pentru comportările care dăunează interesului serviciului sau prestigiului justiției. »

Articolul 124

« Acțiunea disciplinară (...) se exercită de ministrul justiției (...) »

Articolul 125

« În vederea exercitării acțiunii disciplinare (...) este obligatorie efectuarea cercetării prealabile dispusă de ministrul justiției.

Cercetarea prealabilă se efectuează de către judecători, având cel puțin același grad ierarhic cu judecătorul cercetat, sau de inspectori generali ori de alte persoane asimilate magistraților din Ministerul Justiției. »

Articolul 126

« Ministrul justiției, după primirea rezultatului cercetărilor prealabile, poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii (...) »

Consiliul se pronunță prin hotărâre motivată (...) »

37. Funcția de judecător inspector pe lângă Curțile de apel a fost eliminată prin Legea nr. 247 din 19 iulie 2005. Cu toate acestea a fost menținută posibilitatea din partea președintelui și vice președinților Curților de Apel de a desemna judecători pentru a efectua controale. Aceste controale trebuie să respecte totuși independența judecătorilor și autoritatea de lucru judecat.

38. Articolul 66 din Legea nr. 92/1992 a fost abrogat prin Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților care prevede că activitatea profesională a magistraților este

evaluată din trei în trei ani de o comisie subordonată Consiliului Superior al Magistraturii.

39. Modul de desemnare a judecătorilor care statuează în complet de judecată la Curțile de apel a fost modificat prin Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară care prevede că completele sunt constituite dintr-un complet de judecată ce funcționează în cadrul Curților de Apel și format din președinte și șase membri aleși de adunarea generală a judecătorilor.

40. În temeiul Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, acțiunea disciplinară revine în exclusivitate unei comisii disciplinare care funcționează în cadrul Consiliului și care poate fi sesizată de orice persoană interesată.

B. Dreptul internațional

41. Dispozițiile internaționale pertinente sunt următoarele:

1. Convenția de la Viena din 18 aprilie 1961 cu privire la relațiile diplomatice (ratificată de România prin Decretul nr. 566/1968, publicat în Monitorul Oficial din 8 iulie 1968)

Articolul 1

« În sensul prezentei convenții, următoarele expresii se înțeleg așa cum se precizează mai jos: (...) i) prin expresia "localuri ale misiunii" se înțelege clădirile sau părțile din clădiri și din terenul aferent care, indiferent de proprietar, sunt folosite pentru realizarea scopurilor misiunii, inclusiv reședința șefului misiunii. »

Articolul 3

« 1. Funcțiile misiunii diplomatice constau în special în:

a) a reprezenta statul acreditant în statul acreditar;

b) a ocroti în statul acreditar interesele statului acreditar și ale cetățenilor săi, în limitele admise de dreptul internațional;

c) a duce tratative cu guvernul statului acreditar;

d) a se informa prin toate mijloacele licite despre condițiile și evoluția evenimentelor din statul acreditar și a raporta cu privire la acestea guvernului statului acreditar;

e) a promova relații de prietenie și a dezvolta relațiile economice, culturale și științifice între statul acreditar și statul acreditar. »

Articolul 22

« 1. Localurile misiunii sunt inviolabile. Nu este permis agenților statului acreditar să pătrundă în ele decât cu consimțământul șefului misiunii.

2. Statul acreditar are obligația specială de a lua toate măsurile potrivite pentru a împiedica invadarea sau deteriorarea localurilor misiunii, tulburarea liniștii misiunii sau micșorarea demnității acesteia.

3. Localurile misiunii, mobilierul lor și celelalte obiecte care se găsesc acolo, precum și mijloacele de transport ale misiunii, nu pot face obiectul nici unei percheziții, rechiziții, sechestru sau măsuri executorii. »

*2. Convenția europeană cu privire la imunitatea statelor (Basel, 16 mai 1972)
(nsemnată de România)*

Articolul 9

« Un stat semnatar nu poate invoca imunitatea de jurisdicție în fața unui alt stat contractant dacă procesele se referă la:

a. drepturile și interesele ce privesc bunurile imobile, sau exercitarea dreptului de posesie asupra acestor bunuri;

b. obligațiile ce izvorăsc din drepturile și interesele ce privesc bunurile imobile, sau din exercitarea dreptului de posesie asupra acestor bunuri,

iar bunul imobil respectiv este situat pe teritoriul statului parte în for. »

Articolul 23

« Nici o măsură de punere în executare sau măsură preventivă nu vor fi aplicate împotriva proprietății unui stat semnatar pe teritoriul unui alt stat semnatar, cu excepția situației în care statul și-a exprimat în scris consimțământul. »

3. Convenția Națiunilor Unite cu privire la imunitățile de jurisdicție ale statelor și ale bunurilor acestora, decembrie 2004 (ratificată de România la 15 februarie 2007, dar care nu a intrat încă în vigoare)

42. Dispozițiile pertinente ale Convenției sunt următoarele:

Articolul 2 - Folosirea termenilor

« 1. În scopul prezentei convenții: (...) termenul « instanță » înseamnă:

(i) statul și organele sale de guvernare; (...)

(iii) stabilimentele sau organismele statului ori alte entități, în măsura în care sunt abilitate să îndeplinească și îndeplinesc efectiv acte care presupun exercițiul autorității suverane de stat (...) »

Articolul 5 - Imunitatea statelor

« Un stat beneficiază, pentru el și bunurile sale, de imunitate de jurisdicție în fața instanțelor unui alt stat, sub rezerva dispozițiilor prezentei convenții. »

Articolul 6 - Modalități pentru a da efect imunității statelor

« 1. Un stat dă efect imunității statelor, prevăzută în art. 5, atunci când se abține să-și exercite jurisdicția într-un proces care se derulează în fața instanțelor sale contra unui alt stat și când, în acest scop, veghează ca instanțele să stabilească din oficiu că imunitatea acestui alt stat, prevăzută la art. 5, este respectată.

2. Un proces care are loc în fața instanțelor unui stat este considerat ca fiind intentat contra unui alt stat când acesta:

- a) este citat ca parte la proces; sau
- b) chiar dacă nu este citat ca parte la proces, procesul vizează în fapt să aducă atingere bunurilor, drepturilor, intereselor sau activităților acestui alt stat. »

Articolul 13 - Proprietatea, posesia și utilizarea bunurilor

« Cu excepția situației în care statele respective nu decid altfel, un stat nu poate invoca imunitatea de jurisdicție în fața instanței unui alt stat, competentă în acea speță, într-o procedură relativă la determinarea:

- a) unui drept sau a unui interes al statului asupra unui bun imobiliar situat pe teritoriul statului forului, posesiei sau utilizării bunului imobiliar de către stat ori unei obligații a statului, care îi incumbă acestuia fie în calitate de titular al unui drept asupra bunului imobiliar, fie în calitate de posesor sau utilizator al acestui bun;
- b) unui drept sau interes al statului asupra unui bun mobil ori imobiliar născut dintr-o succesiune, donație sau vacanță a moștenirii; ori
- c) unui drept sau interes al statului legat de administrarea unor bunuri cum ar fi bunurile aflate în custodie, bunurile care fac parte din patrimoniul unei persoane aflate în faliment ori bunurile unei societăți în caz de dizolvare a acesteia. »

Articolul 19 - Imunitatea statului față de măsuri asiguratorii ulterioare judecării

« Nicio măsură asiguratorie, cum ar fi confiscarea, reținerea/poprirea, executarea, nu poate fi luată ulterior judecării împotriva bunurilor unui stat în legătură cu o procedură intentată în fața instanței unui alt stat, decât dacă și în măsura în care:

- a) statul și-a exprimat expres consimțământul la luarea unor astfel de măsuri:
 - (i) printr-un acord internațional;
 - (ii) printr-un acord de arbitraj sau contract scris; ori
 - (iii) printr-o declarație în fața tribunalului sau printr-o comunicare scrisă ulterior apariției unui diferend între părți; ori
- b) statul a rezervat/afectat bunuri pentru satisfacerea cererii care constituie obiectul acestei proceduri; sau
- c) a fost stabilit că bunurile sunt utilizate/destinate a fi utilizate de către stat în alte scopuri decât cele guvernamentale necomerciale și sunt situate pe teritoriul statului forului (...) »

4. Acord între Guvernul Statelor Unite și Guvernul român privind activitatea United States Peace Corps Romania, semnat la Washington la 24 ianuarie 1992

Articolul IV

« The Peace Corps representative and his/her staff members will be granted the same treatment as personnel of comparable rank in the United States Embassy in Romania, except that they will not have diplomatic status and immunity »

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a [art. 6](#) alin. 1 din Convenție

43. Invocând art. 6 alin. 1 din Convenție, reclamantul invocă o dublă încălcare a acestui articol. Pe de o parte, se plânge de faptul că neexecutarea sentinței definitive din 24 iunie 1999 i-a împiedicat dreptul de acces la o instanță și, pe de altă parte, el consideră că « o instanță independentă și imparțială » nu a fost reprezentată de camera civilă a Curții de Apel București datorită intervenției președintelui Curții de Apel prin intermediul unui judecător inspector pentru a influența rezultatul sesizării în curs în fața acestei instanțe. Articolul 6 alin. 1 din Convenție prevede următoarele:

« Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă a cauzei sale (...) de către o instanță independentă și imparțială (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...) »

A. Neexecutarea sentinței din 24 iunie 1999

1. Asupra admisibilității

44. Curtea constată că această plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie așadar să o declare admisibilă.

2. Asupra fondului

45. Guvernul expune cu ușurință faptul că organizația « United States - Peace Corps » este o agenție guvernamentală a Statelor Unite, creată în 1961 și subordonată Secretarului de Stat. El consideră că organizația menționată anterior trebuie asimilată « misiunii diplomatice » a Statelor Unite în România și că de aceea beneficiază de imunitate. Pe baza dispozițiilor de drept internațional public, el concluzionează că executarea sentinței din 24 iunie 1999 și evacuarea acestei organizații din încăperile pe

care le ocupă este imposibilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Manoilescu și Dobrescu împotriva României* (decizie), nr. 60861/00, 3 martie 2005).

46. Guvernul adaugă că soluționarea celei de-a doua acțiuni în revendicare și a procedurii demarate în temeiul Legii nr. 10/2001 ar putea avea consecințe asupra validității titlului de proprietate al reclamantului asupra imobilului respectiv.

47. Reclamantul contestă argumentele Guvernului și consideră că organizația «United States - Peace Corps» nu este un organ guvernamental al Statelor Unite, ci o simplă agenție care nu beneficiază de imunitate diplomatică.

48. În orice caz, el expune faptul că imunitatea diplomatică de care se prevalează această organizație nu s-ar putea opune restituirii imobilului, din moment ce contractul de închiriere a expirat și autoritățile române pot pune la dispoziția organizației alte încăperi.

49. Curtea amintește că art. 6 alin. 1 garantează fiecăruia dreptul ca o instanță să cunoască orice încălcare cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil (*Golder împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, Hotărârea din 21 februarie 1975, seria A nr. 18, pag. 13-18, par. 28-36). Dreptul de a avea acces la o instanță ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică internă a unui stat contractant ar permite ca o hotărâre definitivă și obligatorie să rămână neexecutată (*Hornsby împotriva Greciei*, Colecția 1997-II, pag. 510, par. 40).

50. Desigur, dreptul de acces la instanțe nu este absolut: el are restricții admise implicit deoarece prin natura sa privește o reglementare a statului. Statele contractante beneficiază în materie de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea Curții îi revine sarcina de a statua în ultimă instanță asupra respectării cerințelor Convenției; ea trebuie să se convingă de faptul că restricțiile aplicate nu restrâng accesul oferit individului într-un

anumit fel sau până la punctul în care dreptul ar fi atins chiar în substanța sa. În plus, asemenea restricții nu sunt în acord cu art. 6 alin. 1 dacă privesc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat (*Waite și Kennedy împotriva Germaniei* [GC], nr. 26083/94, alin. 59, CEDO 1999-I).

51. În speță, Curtea are sarcina de a stabili dacă atitudinea pe care reclamantul o reproșează statului român se justifică în lumina principiilor expuse anterior.

52. Curtea constată că, deși sentința mai sus menționată a devenit definitivă și la 25 septembrie 2000 Primarul municipiului București a ordonat restituirea imobilului, această sentință rămâne neexecutată din cauza refuzului întreprinderii administratoare a imobilului, care invocă imunitatea diplomatică de care ar beneficia organizația « United States - Peace Corps ».

53. În această privință, Curtea relevă că părțile au opinii divergente asupra statutului acestei organizații și, în consecință, asupra dreptului acesteia de a beneficia de privilegiile și imunitățile recunoscute de dreptul internațional organelor de guvernare ale unui stat.

Curtea subliniază de asemenea că, în ciuda cererii sale, serviciul juridic al organizației a refuzat să ofere informații asupra statutului său și funcțiilor sale.

54. Cu toate acestea, având în vedere circumstanțele deosebite ale prezentei cauze, Curtea nu consideră necesar să analizeze această controversă.

55. Într-adevăr, în cauza *Manoilescu și Dobrescu* citată anterior, Curtea a considerat că refuzul de a restitui bunul litigios reclamanților se justifica prin faptul că Ambasada Federației Ruse ocupa imobilul în baza unui titlu de proprietate din 1962.

56. În cazul în speță, organizația « United States - Peace Corps » nu era decât locatarul imobilului litigios, ultimul contract de închiriere încheiat la 12 ianuarie 1999 expirând la 31 martie 2002. Prin urmare, dacă existența unui contract de închiriere ar justifica întârzierea în punerea imobilului la dispoziția reclamantului, Curtea nu ar putea admite că la sfârșitul acestui contract refuzul autorităților de a transfera imobilul în patrimoniul reclamantului s-ar mai justifica.

57. În această privință, Curtea amintește că, pe lângă posesia bunului (*usus*), dreptul de proprietate implică de asemenea dreptul de a dispune de bun și de a percepe fructele civile (*abusus et fructus*). Or, în ciuda sentinței definitive citată anterior și terminarea contractului de închiriere, reclamantul a fost și continuă să fie privat de toate aceste atribute, autoritățile interne considerând imobilul ca făcând în continuare parte din patrimoniul privat al statului (a se vedea paragraful 33 de mai sus).

58. Curtea nu este convinsă nici de argumentul Guvernului care invocă imunitatea de jurisdicție de care ar beneficia organizația « United States - Peace Corps » și care ar împiedica executarea sentinței din 24 iunie 1999.

59. Curtea remarcă cu ușurință că acest argument a fost menționat pentru prima dată în observațiile Guvernului. În procedura soluționată prin hotărârea din 12 martie 2002 a Curții de Apel București, instanțele interne, care au respins acțiunea reclamantului, nu s-au bazat decât pe interpretarea dispozițiilor de drept civil în materie de contracte de închiriere, fără a face referire la pretinsa imunitate a organizației « United States - Peace Corps ».

60. Curtea constată apoi că existența unei eventuale imunități de care ar beneficia organizația menționată anterior, nu s-ar opune deloc transferului în patrimoniul

reclamantului a atribuțiilor dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu. Acest transfer neimplicând în sine evacuarea locatarului, acesta din urmă avea posibilitatea, în caz de litigiu asupra dreptului de folosință al imobilului, să se folosească de mijloacele sale de apărare, inclusiv cele reieșite din imunitatea de jurisdicție.

61. În privința invocărilor Guvernului privind validitatea titlului de proprietate al reclamantului, care putea depinde de rezultatul acțiunilor inițiate după sentința definitivă din 24 iunie 1999, Curtea relevă că aceste acțiuni nu reprezintă decât tentative ale reclamantului vizând constrângerea autorităților de a respecta această sentință. În consecință, acestea nu ar putea influența validitatea titlului său de proprietate. În orice caz, Curtea a considerat deja că ar fi exagerat să se ceară unui reclamant care a obținut o hotărâre judecătorească definitivă împotriva stăstului să intenteze din nou acțiuni împotriva autorităților interne pentru a obține executarea obligației respective (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Metaxas împotriva Greciei*, nr. 8415/02, par. 19, 27 mai 2004 și *Roman și Hogeia împotriva României* (decizie) nr. 62959/00, 31 august 2004).

62. Aceste elemente sunt suficiente Curții pentru a concluziona că refuzând să se supună dispozițiilor sentinței definitive care a ordonat restituirea imobilului reclamantului, autoritățile naționale l-au privat de un acces efectiv la o instanță.

63. În consecință, a fost încălcat [art. 6](#) alin. 1 din Convenție.

B. Independența și imparțialitatea Curții de Apel București

64. Reclamantul invocă faptul că în temeiul art. 6 alin. 1 din Convenție camera civilă a Curții de Apel București care a examinat recursul înaintat de întreprinderea Locato nu ar putea fi considerată drept « o instanță independentă și imparțială ». El consideră că președintele Curții de Apel s-a amestecat în această cauză prin intermediul

unui judecător inspector care s-a pronunțat categoric în favoarea recursului înaintat de întreprinderea Locato.

1. Asupra admisibilității

65. Curtea constată că această plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie așadar să o declare admisibilă.

2. Asupra fondului

66. Guvernul susține că judecătorii de la Curtea de Apel corespund criteriului de independență cerut de art. 6 alin. 1 din Convenție. El expune faptul că modul lor de numire, inamovibilitatea și stabilitatea ce le sunt recunoscute oferă garanții suficiente de independență față de executiv.

67. În privința condiției de imparțialitate, Guvernul consideră că în speță nu există niciun indiciu de natură să pună la îndoială imparțialitatea subiectivă a judecătorilor Curții de Apel București. În privința imparțialității obiective a acestei jurisdicții, Guvernul consideră că scrisoarea președintelui Curții de Apel adresată executorului judecătoresc nu ar putea justifica o teamă legitimă a reclamantului.

68. În această privință, el menționează că scrisoarea în chestiune a fost trimisă executorului judecătoresc și nu reclamantului, că ea ar constitui un răspuns la punctele ridicate de executor și că nu avea un caracter judiciar. În fine, el expune faptul că rolul președintelui Curții de Apel s-a limitat la funcții administrative și că pentru a admite recursul întreprinderii Locato, Curtea de Apel nu s-a bazat deloc pe poziția exprimată de judecătorul inspector. Prin urmare, Guvernul consideră că această scrisoare nu a avut nicio influență asupra soluționării litigiului.

69. Reclamantul susține în continuare că nu a beneficiar de garanțiile unui proces echitabil în fața camerei civile a Curții de Apel.

70. Curtea reafirmă importanța existenței unei protecții împotriva presiunilor din afară pentru a asigura respectarea condiției de « independență » a instanței impusă de art. 6 alin. 1 (a se vedea, printre multe altele, *Hotărârea Findlay împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, Hotărâre din 25 februarie 1997, *Colecție de hotărâri și decizii 1997-I*, pag. 281, pag. 73).

71. În ceea ce privește condiția de « independență », Curtea de Apel amintește că acoperă două aspecte. Mai întâi trebuie ca instanța să nu manifeste din punct de vedere subiectiv nicio părtinire sau prejudecată personală. Apoi, instanța trebuie să fie imparțială din punct de vedere obiectiv, adică să ofere garanții suficiente pentru a exclude în această privință orice îndoială legitimă. Aceasta pleacă de la încrederea pe care instanțele unei societăți democratice trebuie să o inspire justițiabililor, pornind de la părțile în cauză (*Daktaras împotriva Lituaniei*, nr. 42095/98, par. 32, CEDO 2000-X).

72. Noțiunile de independență și de imparțialitate obiectivă fiind strâns legate, Curtea va examina aceste două chestiuni împreună (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Findlay* citat anterior, par. 73).

73. În cazul în speță Curtea constată că reclamantul nu a prezentat niciun element de natură să indice că vreunul din judecătorii Curții de Apel ar fi manifestat părtinire sau prejudecată personală. Rămâne deci de aflat dacă îndoielile exprimate de reclamant în privința independenței și imparțialității obiective a judecătorilor Curții de Apel pot fi considerat justificate din punct de vedere obiectiv.

74. În această privință, Curtea constată că concluzionând în raportul său că reclamantul nu putea intra în posesia imobilului său, judecătorul inspector a sprijinit poziția părților pârâte, și anume întreprinderea Locato și organizația « United States - Peace Corps ».

75. Apoi, Curtea consideră că transmițând executorului judecătoresc raportul judecătorului inspector, care influența asupra cererii și răspunderii președintelui Curții de Apel, acesta din urmă a preluat concluziile acestui raport.

76. Desigur, nimic nu indică faptul că președintele Curții de Apel ar fi desemnat pe membrii completului chemat să statueze asupra recursului întreprinderii Locato, această competență fiind în principiu delegată președintelui camerei civile a acestei Curți sau că judecătorul inspector ar fi făcut parte din acest complet (a se vedea, *a contrario*, *Daktaras*, citat anterior, par. 36 și *Buscemi împotriva Italiei*, nr. 68, CEDO 1999-VI).

77. Cu toate acestea, Curtea constată că în baza dispozițiilor legale în vigoare în acel moment judecătorii inspectori dețineau un rol important în organizarea internă a instanțelor și în special a Curților de Apel: pe de o parte ei informau pe Ministrul Justiției asupra funcționării acestor Curți, asupra greșelilor de natură să compromită calitatea activității judiciare și asupra aplicării legilor și reglementărilor și, pe de altă parte, verificau, la cererea președinților și vice președinților Curților de Apel, organizarea și calitatea serviciului precum și respectarea legilor și reglementărilor.

78. Ținând cont de domeniul vast, atât jurisdicțional cât și administrativ, care putea face obiectul unui control din partea judecătorilor inspectori, precum și de dubla lor subordonare Ministrului Justiției și președinților Curților de Apel, problema se pune de a ști dacă membrii completului de judecată erau la adăpostul oricărei influențe induse,

bazată în special pe puterea Ministrului Justiției de a angaja proceduri disciplinare și funcțiilor organizatorice și administrative cu care erau investiți președinții Curților de Apel.

79. În această privință, trebuie relevat că pentru a evita un asemenea risc, dispozițiile legale interziceau oricărui magistrat să-și exprime public o opinie asupra unui proces în curs și, în plus, interziceau formal orice amestec al judecătorilor inspeciori în derularea procesului.

80. Or, trebuie constatat că în cazul în speță judecătorul inspecior a încălcat aceste interdicții astfel încât în cursul examinării recursului formulat de întreprinderea Locato, el a afirmat că organizația « United States - Peace Corps » nu putea face obiectul evacuării în condițiile în care, prin hotărârea contestată, Tribunalul ordonase evacuarea sa.

81. Argumentul Guvernului conform căruia Curtea de Apel a admis recursul pe un alt temei decât cel luat în considerare de judecătorul inspecior nu schimbă cu nimic această constatare din moment ce judecătorul și, implicit, președintele Curții de Apel au pledat în favoarea respingerii acțiunii reclamantului.

82. În orice caz, Curtea amintește că orice îndoială legitimă împotriva imparțialității unei instanțe este suficientă în sine pentru a conduce la concluzia încălcării art. 6 alin. 1 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sramek împotriva Austriei*, Hotărârea din 22 octombrie 1984, seria S nr. 84, pag. 20, par. 42).

83. În lumina circumstanțelor speței, Curtea consideră că îndoielile reclamantului în privința independenței și imparțialității Curții de Apel pot fi considerate justificate din punct de vedere obiectiv.

84. În consecință, a fost încălcat [art. 6](#) alin. 1 din Convenție.

II. Asupra pretensei încălcări a [art. 1](#) din Protocolul nr. 1

85. Reclamantul invocă o încălcare a dreptului său la respectarea bunurilor sale datorită imposibilității de executare a sentinței definitive din 24 iunie 1999 de ordonare a restituirii imobilului. El invocă articolul 1 din Protocolul nr. 1 care dispune:

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau altor contribuții sau amenzilor. »

1. Asupra admisibilității

86. Curtea constată că această plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie așadar să o declare admisibilă.

2. Asupra fondului

87. Guvernul consideră că nu poate fi stabilită nicio încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1. El reiterează faptul că organizația « United States - Peace Corps » este asimilată misiunii diplomatice a Statelor Unite în România și că imobilul litigios este folosit de organizație « în scopurile misiunii diplomatice ».

88. În consecință, Guvernul susține că principiul imunităților organelor de stat constituie baza legală a neexecutării sentinței din 24 iunie 1999 și că această neexecutare

urmărește un scop legitim de interes general, și anume necesitatea de a păstra relații bune cu Guvernul Statelor Unite.

89. Reclamantul contestă teza Guvernului și continuă să susțină că neexecutarea sentinței menționată anterior constituie o atingere adusă dreptului său de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

90. Curtea consideră că sentința definitivă din 24 iunie 1999 recunoaște reclamantului calitatea de proprietar al imobilului în chestiune și ordonând autorităților locale să i-l restituie reprezintă o creanță împotriva statului român suficient stabilită pentru a fi calificată drept « valoare patrimonială » și a invoca protecția articolului 1 din Protocolul nr. 1.

91. Conform jurisprudenței Curții, articolul 1 din Protocolul nr. 1, care garantează în substanță dreptul de proprietate, conține trei norme distincte (*James și alții împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, Hotărârea din 21 februarie 1986, seria A nr. 98, pag. 29-30, par. 37): prima, care este exprimată în prima frază a primului alineat și care are un caracter general, enunță principiul respectării proprietății; a doua, figurând în a doua frază a aceluiași alineat, vizează privarea de proprietate și o supune anumitor condiții; în privința celei de-a treia, prevăzută la al doilea alineat, aceasta recunoaște statelor contractante puterea, între altele, de a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general. A doua și a treia, care au legătură cu exemple deosebite de atingeri aduse dreptului de proprietate, trebuie interpretate în lumina principiului consacrat de a doua (*Iatridis împotriva Greciei* [GC], nr. 31107/96, par. 55, CEDO 1999-II).

92. În cazul în speță Curtea constată că reclamantul este privat nu numai de posesia imobilului său, ci și de posibilitatea de a-l vinde sau de a obține orice fel de

profit, din moment ce prin hotărârile din 30 mai 2002 și 21 ianuarie 2005 Guvernul l-a înscris pe lista imobilelor ce fac parte din patrimoniul privat al statului.

93. În aceste condiții, Curtea consideră că imposibilitatea pentru reclamant de a beneficia de orice fel de drept de proprietate asupra imobilului său reprezintă o expropriere de fapt, în sensul celei de-a doua fraze de la primul paragraf al articolului 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea, *a contrario*, *Immobiliare Saffi împotriva Italiei* [GC], nr. 22774/93, par. 46, CEDO 1999-V).

94. O privare de proprietate legată de această a doua normă se poate justifica numai dacă se demonstrează că a intervenit pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege. În plus, orice amestec în beneficierea de proprietate trebuie să răspundă criteriului de proporționalitate (*Brumărescu împotriva României* [GC], nr. 28342/95, par. 78, CEDO 1999-VII).

95. În cazul în speță Curtea constată că Guvernul reiterează argumentul său conform căruia imunitatea diplomatică de care ar beneficia organizația « United States - Peace Corps » justifica refuzul de a restitui imobilul.

96. Fiind vorba despre perioada anterioară expirării contractului de închiriere la 31 martie 2002, Curtea amintește constatarea sa făcută cu prilejul examinării plângerii întemeiată pe neexecutarea sentinței din 24 iunie 1999, și anume că existența acestui contract putea justifica întârzierea în punerea la dispoziția reclamantului a imobilului. Cu toate acestea, ea constată că autoritățile locale și nu reclamantul, proprietarul adevărat al imobilului, sunt cele care au continuat să încaseze chiria în ciuda anulării titlului de proprietate al statului prin sentința definitivă din 24 iunie 1999.

97. În privința perioadei posteroare expirării contractului de închiriere, Curtea constată că statul a dispus și continuă să dispună de imobilul reclamantului în lipsa oricărui titlu, cele două hotărâri ale Guvernului nr. 533 și 60 din 30 mai 2002 și 21 ianuarie 2005 neputând constitui un titlu valabil din moment ce încalcă sentința definitivă din 24 iunie 1999.

98. În aceste condiții și pe baza circumstanțelor deosebite ale cauzei, Curtea consideră că numai principiul imunității organelor de stat nu ar putea fi suficient în sine pentru a justifica omisiunea autorităților române de a transfera dreptul de proprietate asupra imobilului în patrimoniul reclamantului (a se vedea, a contrario, *Manoilescu și Dobrescu*, citată anterior).

99. Curtea Constată că reclamantul este astfel privat de toate atributele dreptului de proprietate asupra imobilului său de mai mulți ani fără să fi încasat despăgubiri și că eforturile depuse de el pentru a-și recupera bunul au rămas fără rezultat până astăzi. În consecință, presupunând chiar că s-ar putea demonstra că refuzul autorităților de a restitui imobilul ar fi avut o bază legală și că ar fi servit o cauză de interes public, Curtea consideră că echilibrul just dintre cerințele de interes general al comunității și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale individului a fost întrerupt și că reclamantul a suportat și continuă să suporte o povară specială și exorbitantă.

100. În consecință, a fost și continuă să fie încălcat [art. 1](#) din Protocolul nr. 1.

II. Asupra celorlaltor pretinse încălcări

101. În temeiul art. 6 alin. 1 din Convenție reclamantul invocă o atingere adusă principiului egalității mijloacelor folosite datorită refuzului Curții de Apel de a amâna termenul fixat pentru 26 februarie 2002.

102. El consideră că a fost victima unei discriminări contrarii art. 14 din Convenție din cauza originii sale evreiești.

103. Ținând cont de ansamblul elementelor aflate în posesia sa și în măsura în care este competentă să cunoască invocările formulate, Curtea nu a constatat nicio aparență de încălcare a acestor drepturi și libertăți garantate de Convenție și Protocoalele sale. În această privință, ea relevă, pe de o parte, că reclamantul a fost citat legal să compară, că cunoștea dinainte termenul și că Curtea de Apel a amânat de două ori pronunțarea hotărârii pentru a-i permite să depună concluziile scrise și, pe de altă parte, că reclamantul nu a oferit niciun indiciu care să permită dezvăluirea vreunei discriminări.

104. Reiese că această parte a cererii este clar neîntemeiată și trebuie respinsă în aplicarea art. 35 alin. 3 și 4 din Convenție.

IV. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

105. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

« În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

A. Prejudiciul material

106. Reclamantul subliniază că modalitatea cea mai adecvată pentru Guvern de a repara prejudiciul cauzat ar fi să-i restituie întregul imobil, și anume terenul și construcția.

107. În cazul în care Guvernul s-ar opune restituirii imobilului, reclamantul se declară pregătit să accepte acordarea unei despăgubiri și cere suma de 3.000.000 euro echivalentă cu valoarea de piață a bunului. Pentru a-și justifica pretențiile el se bazează pe o expertiză efectuată de un expert înscris în Asociația experților tehnici din România, care concluzionează că valoarea bunului este de 2.438.240 euro.

108. Guvernul își exprimă dezacordul față de suma cerută de reclamant. El supune la rândul său atenției o expertiză întocmită de un alt expert autorizat. Conform acestei expertize, valoarea de piață a bunului se ridică la 1.329.982 euro. În plus, Guvernul expune faptul că statul a investit 66.294 euro în lucrările care au făcut să crească valoarea imobilului.

109. În observațiile sale, ca răspuns la observația Guvernului, reclamantul contestă rezultatele expertizei prezentată de Guvern. El explică faptul că diferența dintre sumele prezentate de cei doi experți este datorată în special faptului că expertul desemnat de Guvern a calculat valoarea imobilului considerând că se află în « zona 1 » din București, în condițiile în care el face parte din « zona 0 », care este cea mai scumpă în materie imobiliară.

110. Reclamantul a cerut de asemenea 288.000 euro, sumă corespunzătoare pierderilor, și anume chiriile încasate de către stat din noiembrie 2000.

111. În fine, el cere rambursarea sumei de 2.000 euro cu titlu de taxe și impozite plătite din 2000 pentru imobilul litigios.

112. Invocând, între altele, cauza *Popescu Nasta împotriva României* (nr. 33355/96, par. 62, 7 ianuarie 2003), Guvernul consideră că dacă Curtea ordonă restituirea

imobilului reclamantului, ea nu va putea să-i acorde nicio despăgubire cu titlu de pierdere.

113. Curtea amintește că hotărârea de constatare a unei încălcări implică pentru stat obligația juridică prevăzută de Convenție de a pune capăt încălcării și de a-i înlătura consecințele. Dacă dreptul intern nu permite înlăturarea decât parțial a consecințelor acestei încălcări, articolul 41 din Convenție conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții vătămate prin actul sau omisiunea în privința cărora a fost constatată încălcarea Convenției.

114. Curtea consideră, în circumstanțele speței, că punerea în posesia reclamantului a bunului litigios, așa cum este ordonată prin sentința din 24 iunie 1999 a Tribunalului București, ar plasa reclamantul pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar afla dacă cerințele art. 6 alin. 1 din Convenție și 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

115. Dacă statul pârât nu va proceda la o asemenea restituire în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta Hotărâre va deveni definitivă, Curtea decide că va trebui să plătească interesatului, pentru prejudiciul material, o sumă corespunzătoare valorii actuale a bunului.

116. În privința stabilirii acestei sume, Curtea relevă diferența importantă dintre valorile prezentate de experții desemnați de părțile în litigiu.

117. Ținând cont de informațiile de care dispune asupra prețurilor pieței imobiliare din București, Curtea estimează valoarea de piață actuală a imobilului și terenului aferent la 1.900.000 euro.

118. În privința sumei cerută cu titlu de pierderi, Curtea consideră din cauza refuzului de a executa sentința definitivă menționată anterior, reclamantul a suferit un prejudiciu material deoarece este privat de beneficierea de bunul său și de orice posibilitate de a-l folosi și de a obține vreun profit, din moment ce statul este cel care continuă să încaseze chiria plătită de organizația « United States - Peace Corps ». În consecință, Curtea consideră rezonabilă propunerea reclamantului de a aprecia pierderile suferite datorită neexecutării sentinței din 24 iunie 1999 pe baza chiriei lunare plătită de această organizație. Guvernul necontestând faptul că statul continuă să încaseze chiria prevăzută în contractul de închiriere din 1999, Curtea se va folosi de acest lucru ca un punct de referință.

119. Cu toate acestea, pentru a formula o apreciere realistă, Curtea trebuie să țină cont de asemenea de faptul că reclamantul ar fi putut investi anumite sume în întreținerea imobilului și că veniturile sale din chirii ar fi putut fi supuse impozitării (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Prodan împotriva Moldovei*, nr. 49806/99, par. 74, CEDO 2004-III (extrase)).

120. Văzând cele de mai sus, Curtea, statuând în echitate, acordă reclamantului suma de 200.000 euro cu titlu de pierdere suferită datorită neexecutării sentinței definitive din 24 iunie 1999.

121. În fine, în privința rambursării taxelor și impozitelor plătite din 2000, Curtea constată că reclamantul s-a achitat de aceste obligații în calitate sa de proprietar al imobilului și că titlul său de proprietate este în continuare valabil. Prin urmare, Curtea consideră că încălcările constatate ale articolelor 6 alin. 1 din Convenție și 1 din

protocolul nr. 1 nu ar putea justifica rambursarea acestor sume. Faptul că Regia a plătit de asemenea taxe și impozite pentru imobil nu poate schimba această concluzie.

B. Prejudiciul moral

122. Reclamantul solicită 300.000 euro cu titlu de prejudiciu moral pe care l-a suferit din cauza refuzului autorităților să-i restituie imobilul. El menționează că acest refuz i-a provocat o mare suferință psihică, ce a condus la înrăutățirea stării sale de sănătate precum și la un infarct.

123. Guvernul se opune acestei pretenții considerând că nu a existat nicio legătură directă între încălcările pretinse și pretinsul prejudiciu moral invocat. În plus, el susține că hotărârea Curții ar putea constitui, în sine, o reparație suficientă.

124. Curtea nu ar putea ignora nici numeroasele demersuri pe care reclamantul le-a întreprins, la o vârstă avansată, pentru a reentra în posesia bunului său, nici sentimentele de disperare pe care le-a simțit datorită imposibilității de a fi respectată sentința definitivă din 24 iunie 1999. Ea consideră că faptele litigioase au implicat ingerințe grave în dreptul reclamantului la respectarea bunului său, la o instanță și la un proces echitabil, pentru care suma de 10.000 euro reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit.

B. Costuri și cheltuieli

125. Reclamantul cere de asemenea 10.000 euro pentru costurile și cheltuielile suportate în fața instanțelor interne și pentru cele suportate în fața Curții.

126. Guvernul subliniază că reclamantul nu a oferit niciun act doveditor în sprijinul cererii sale și că, în privința costurilor și cheltuielilor suportate în fața instanțelor interne, ar fi putut cere rambursarea lor acestor instanțe.

127. Curtea amintește că în temeiul art. 41 din Convenție pot fi rambursate numai cheltuielile asupra cărora s-a stabilit că sunt expuse în mod real, că corespund unei necesități și că sunt în sumă rezonabilă (a se vedea, între altele, *Nikolova împotriva Bulgariei* [GC], nr. 31195/96, par. 79, CEDO 1999-II).

128. Ținând cont de faptul că reclamantul nu și-a exemplificat cererea și nici nu a oferit vreun act doveditor pentru suma costurilor și cheltuielilor cerute, Curtea decide să nu-i acorde nicio sumă cu acest titlu.

C. Majorări de întârziere

129. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă în privința capetelor de cerere întemeiate pe art. 6 alin. 1 din Convenție în privința neexecutării sentinței din 24 iunie 1999 și independenței și imparțialității Curții de Apel București și în privința capetelor de cerere întemeiate pe art. 1 din Protocolul nr. 1 și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție datorită neexecutării sentinței din 24 iunie 1999;

3. hotărăște că a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție datorită faptului că nu a fost judecată cauza de o instanță independentă și imparțială;

4. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din protocolul nr. 1;

5. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să restituie reclamantului imobilul situat la nr. 16 în str. Negustori în București, în conformitate cu sentința din 24 iunie 1999 a Judecătoriei București, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu [art. 44](#) alin. 2 din Convenție;

b) că în caz de nerestituire statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în același termen de trei luni, 1.900.000 euro (un milion nouă sute mii euro) pentru prejudiciul material;

c) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului 200.000 euro (două sute mii euro) pentru prejudiciul material precum și 10.000 euro (zece mii euro) pentru prejudiciul moral;

d) că sumele respective vor fi convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății și că trebuie adăugată la aceasta orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit;

e) că începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, sumele vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

6. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 26 iulie 2007, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Elisabet Fura-Sandström,

președinte

Santiago Quesada,

grefier

La prezenta hotărâre se anexează, în conformitate cu art. 45 alin. 2 din Convenție și 74 alin. 2 din regulament, expunerea opiniei concordante a domnului Caflisch la care s-a alăturat doamna Ziemele.

E.F.-S.

S.Q.

OPINIE CONCORDANTĂ A DOMNULUI CAFLISCH LA CARE S-A ALĂTURAT
DOAMNA ZIEMELE

1. Subscriu la concluziile la care a ajuns Camera în privința pretensei încălcări a art. 6 alin. 1 din Convenție în prezenta cauză. O fac mai ales din cauza constatării indicată la paragraful 60 din Hotărâre, unde Curtea constată:

« că existența unei eventuale imunități de care ar beneficia organizația menționată anterior, nu s-ar opune deloc transferului în patrimoniul reclamantului a atribuțiilor dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu. Acest transfer neimplicând în sine evacuarea locatarului, acesta din urmă avea posibilitatea, în caz de litigiu asupra dreptului de folosință al imobilului, să se folosească de mijloacele sale de apărare, inclusiv cele reieșite din imunitatea de jurisdicție. »

2. Judecând prin prisma paragrafelor 402 și 403 ale sentinței sale din 26 februarie 2007 privind aplicarea Convenției pentru prevenirea și pedepsirea infracțiunii de genocid (Bosnia-Herțegovina împotriva Serbiei și Muntenegrului), Curtea Internațională de justiție nu privește prea favorabil faptul că instanțele internaționale specializate - cum

este de asemenea cazul acestei Curți - se pronunță asupra unor probleme generale de drept internațional public. În ciuda acestei rezerve din partea organului judiciar principal al Națiunilor Unite, mi-aș fi dorit ca majoritatea acestei Curți, în loc să lase aceste materii la aprecierea instanțelor române, să se exprime asupra problemei imunității pe care o ridică prezența continuă a « Peace Corps » american în imobilul ce face obiectul prezentei cauze. În acest sens, aș dori de altfel să îmi exprim neîndumerirea în fața refuzului Serviciului juridic al acestei instituții de a informa Curtea asupra statutului său, mai ales în vederea avantajului pe care aceasta i l-ar fi putut aduce.

3. Acordul din 24 ianuarie 1992 dintre Statele Unite și România privind activitățile Peace Corps în România păstrează tăcerea asupra statutului acestei entități ca atare. El se limitează la a prevedea, în articolul său VI că

« reprezentantul Peace Corps și personalul său vor primi același tratament ca persoanele de rang similar ce fac parte din Ambasada Statelor Unite în România, doar că nu vor beneficia de statutul și imunitățile diplomatice ».

4. Acest text conduce la două concluzii: 1. personalul Peace Corps beneficiază de același statut cu al Ambasadei Statelor Unite în timp ce Peace Corps ca atare nu se situează la același nivel cu Ambasada; 2. asimilarea personalului nu se extinde la privilegiile și imunitățile diplomatice. Dacă acordul din 1992 păstrează tăcerea asupra situației Peace Corps ca atare, informațiile de care Curtea dispune în prezenta cauză - refuzul Serviciului juridic al acestei agenții de a informa Curtea, neasimilarea Peace Corps cu Ambasada, refuzul explicit de a face ca personalul său să beneficieze de privilegiile și imunitățile diplomatice - fac să se creadă că Peace Corps nu beneficiază de statut diplomatic în România.

5. Această concluzie provizorie este confirmată de definiția pe care Convenția de la Viena din 18 aprilie 1961 asupra relațiilor diplomatice o dă funcțiilor diplomatice și de activitățile pe care Peace Corps le îndeplinește. În temeiul art. 3 din Convenția de la Viena,

« 1. Funcțiile misiunii diplomatice constau în special în:

- a) a reprezenta statul acreditant în statul acreditar;*
- b) a ocroti în statul acreditar interesele statului acreditant și ale cetățenilor săi, în limitele admise de dreptul internațional;*
- c) a duce tratative cu guvernul statului acreditar;*
- d) a se informa prin toate mijloacele licite despre condițiile și evoluția evenimentelor din statul acreditar și a raporta cu privire la acestea guvernului statului acreditant;*
- e) a promova relații de prietenie și a dezvolta relațiile economice, culturale și științifice între statul acreditant și statul acreditar;*

2. Nici o dispoziție a prezentei convenții nu poate fi interpretată ca interzicând misiunii diplomatice exercitarea funcțiilor consulare. »

Această dispoziție conduce la concluzia că misiunea diplomatică trebuie să se achite de o serie de sarcini din care cea mai mare parte privesc relațiile oficiale dintre state - exceptând poate, cel puțin în parte, pe cea care constă în dezvoltarea relațiilor de prietenie, economice, culturale și științifice (art. 3 alin 1) cu statul acreditar. Misiunea diplomatică îndeplinește toate funcțiile enumerate. Un organism chiar și oficial desemnat, de exemplu, să se ocupe numai de promovarea relațiilor de prietenie sau culturale dintre statele respective nu are evident caracterul unei misiuni diplomatice.

6. Făcând abstracție de la referirea la îndeplinirea în România a « sarcinilor ce au făcut obiectul unui acord » între cele două state (articolul I.1), Acordul din 24 ianuarie 1992 dintre statele Unite și România nu spune nimic concret asupra activităților Peace Corps. Bazându-se pe informații în general accesibile, se poate afirma totuși că acest organism are misiunea de a contribui la pregătirea bărbaților și femeilor în țările gazdă pentru a contribui la progresul acestora și a favoriza o mai bună înțelegere între popoarele din țările respective. Activitățile americanilor trimiși în străinătate în cadrul Peace Corps privesc domeniile următoare: educație, dezvoltarea activităților comunitare și de comerț, protecția mediului și agriculturii, sănătate și asistență medicală, tehnici de informare. Această descriere sumară a sarcinilor Peace Corps arată, în orice caz, că organismul nu are calitatea de misiune diplomatică și că de aceea nu ar putea beneficia de imunitățile și privilegiile pe care Convenția de la Viena din 1961 le acordă acestor misiuni.

7. Cu toate acestea, această constatare nu epuizează subiectul. Nu există nicio îndoială că Peace Corps este o agenție (« instrumentality ») a Guvernului Statelor Unite. Acesta din urmă, prin intermediul Peace Corps este chiriașul imobilului revendicat de reclamant. Este adevărat că ultimul contract de închiriere încheiat cu Guvernul român s-a încheiat la 31 martie 2002, așa cum constată Curtea în Hotărârea sa (paragraful 56); dar Peace Corps continuă să ocupe liniștit imobilul, se pare, adică în înțelegere cu Guvernul român care, probabil, încasează o chirie. Peace Corps este deci departe de a « părăsi » clădirea; el îl ocupă în baza unui contract de închiriere tacit pe durată nedeterminată. Fără îndoială Guvernul român ar putea pune capăt acestei prezențe, la nevoie respectând termenul de preaviz prevăzut de dreptul român în materie de contracte de închiriere pe durată nedeterminată. Dar câtă vreme nu o face, prezența Peace Corps este perfect legală

și Statele Unite, prin intermediul acestui organism, au un interes legitim în a putea continua să folosească încăperile.

8. Acest interes este protejat de dreptul internațional și dacă da, în ce fel? În cazul în speță Statele Unite ar putea încerca să se prevaleze de regulile obișnuite ale dreptului persoanelor în materie de imunitate a statelor, prevăzută de Convenția din 2 decembrie 2004 asupra imunităților jurisdicționale ale statelor și bunurilor lor (Națiunile Unite, Adunarea Generală, Rezoluția 59/38 din 2 decembrie 2004).

9. Articolul 13 din Convenția din 2004 care enumeră excepțiile de la imunitatea de jurisdicție, prevede următoarele:

« Cu excepția situației în care statele respective nu decid altfel, un stat nu poate invoca imunitatea de jurisdicție în fața instanței unui alt stat, competentă în acea speță, într-o procedură relativă la determinarea:

a) unui drept sau a unui interes al statului asupra unui bun imobiliar situat pe teritoriul statului forului, posesiei sau utilizării bunului imobiliar de către stat ori unei obligații a statului, care îi incumbă acestuia fie în calitate de titular al unui drept asupra bunului imobiliar, fie în calitate de posesor sau utilizator al acestui bun;

b) unui drept sau interes al statului asupra unui bun mobil ori imobiliar născut dintr-o succesiune, donație sau vacanță a moștenirii; ori

c) unui drept sau interes al statului legat de administrarea unor bunuri cum ar fi bunurile aflate în custodie, bunurile care fac parte din patrimoniul unei persoane aflate în faliment ori bunurile unei societăți în caz de dizolvare a acesteia. »

Conform literei a) a acestui text, Statele Unite (sau România) acționând în scopul evitării oricărui comportament ilicit la nivel internațional în privința Statelor Unite) nu

poate opune imunitatea de jurisdicție instanțelor române. Articolul 13 a) împiedică într-adevăr statul străin să invoce această imunitate, deoarece aceasta nu acoperă nici drepturile sau interesele acestui stat asupra bunurilor imobiliare nici folosința acestora. Astfel, Statele Unite sau România nu ar putea, în prezenta cauză, să se bazeze pe imunitatea de jurisdicție. În plus, prezenta cauză a depășit faza jurisdicțională; executarea unei sentințe este pusă aici în discuție.

10. Articolul 19 din Convenția din 2004 privește, în privința sa, imunitatea statelor în materie de constrângere ulterioară judecătii, deci asupra imunității execuției, și dispune:

« Nicio măsură asiguratorie, cum ar fi confiscarea, reținerea/poprirea, executarea, nu poate fi luată ulterior judecătii împotriva bunurilor unui stat în legătură cu o procedură intentată în fața instanței unui alt stat, decât dacă și în măsura în care:

- a) statul și-a exprimat expres consimțământul la luarea unor astfel de măsuri:*
 - (i) printr-un acord internațional;*
 - (ii) printr-un acord de arbitraj sau contract scris; ori*
 - (iii) printr-o declarație în fața tribunalului sau printr-o comunicare scrisă ulterior apariției unui diferend între părți; ori*
- b) statul a rezervat/afectat bunuri pentru satisfacerea cererii care constituie obiectul acestei proceduri; sau*
- c) a fost stabilit că bunurile sunt utilizate/destinate a fi utilizate de către stat în alte scopuri decât cele guvernamentale necomerciale și sunt situate pe teritoriul statului forului (...) »*

11. Această situație pare să se potrivească mai bine situației analizate aici, care este cea a unui litigiu reglementat de o sentință a cărei executare se dorește. În acest gen de situație, precizează articolul 19, nu este permisă nicio măsură împotriva statului străin, doar dacă nu cumva vreuna din condițiile enunțate la literele a) și c) ale art. 19 nu este îndeplinită, ceea ce evident nu este cazul. România nu poate deci lua în privința Statelor Unite, chirieș *de facto*, nicio măsură de constrângere.

12. Prin urmare, România poate lua două măsuri, cumulabile de altfel: 1) să ceară Statelor Unite să evacueze încăperile pentru a le restitui reclamantului, demers care, în caz de refuz al Statelor Unite, ar rămâne fără efect deoarece nu este posibilă nicio măsură de constrângere; și/sau 2) să transfere proprietatea imobilului reclamantului fără a-l pune totuși în posesia acestuia (a se vedea pe această temă paragraful 60 din Hotărâre). În eventualitatea unui transfer de proprietate fără punere în posesie, reclamantul ar avea dreptul să fie despăgubit pentru întreaga perioadă în care a fost și ar fi fost privat ilegal de folosința bunului său. Dacă în schimb transferul este însoțit de restituire, despăgubirea s-ar reduce la privarea suferită de reclamant înainte de data restituirii.

13. Dacă niciuna din aceste măsuri nu s-ar materializa, despăgubirea de plătit de Guvernul român s-ar calcula pe baza valorii de piață a imobilului și a perioadei în care reclamantul a fost privat de bunul său.